

Vergaderjaar 2021–2022

33 846

Vaststelling van een geactualiseerd stelsel van openbare bibliotheekvoorzieningen (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen)

Nr. 69

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2022

In deze brief informeer ik uw Kamer graag over de afgeronde evaluatie van de uitvoering van motie van het lid Asscher (Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 95). In deze motie – aangenomen op 27 november 2018 (Handelingen II 2018/19, nr. 28, item 12) – werd de regering verzocht zich in te spannen voor het behoud van bibliotheken in kleine gemeenten. De motie is van 2019 tot en met 2021 vertaald naar het beschikbaar stellen van in totaal € 3 miljoen voor twaalf kleine kernen zonder een bibliotheekvoorziening of een bibliotheekvoorziening die niet volledig voldoet aan de vijf functies van de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob). Daarmee konden bestaande bibliotheekvoorzieningen worden verbeterd of nieuwe bibliotheekvoorzieningen gerealiseerd.

In 2022 is de uitvoering van de motie geëvalueerd. In deze evaluatie is gekeken naar zowel het proces als de uitkomsten van de uitvoering van motie van het lid Asscher. Ook wordt inzicht geboden in de succes- en faalfactoren in de verschillende gemeenten en lessen voor de toekomst geschetst. Hieronder treft u een korte samenvatting van de evaluatie. Voor het volledige rapport verwijst u naar de bijlage.

Concrete resultaten

In elf van de twaalf gemeenten zijn de resultaten al waarneembaar. Het gaat om de opening van zeven nieuwe bibliotheekvestigingen, twee afhaalpunten en het versterken van vijf bibliotheekvestigingen. In de twaalfde gemeente wordt naar verwachting deze zomer een nieuwe bibliotheekvestiging gerealiseerd.

De bewoners van deze twaalf gemeenten wisten de bibliotheek te vinden, ondanks de beperkingen van de coronapandemie op openingstijden en programmering. In de betreffende gemeenten is dankzij de nieuwe of

versterkte bibliotheekvestigingen meer binding en reuring ontstaan tussen de bibliotheek en bewoners, en bewoners onderling. Dat heeft op alle locaties geleid tot veel betrokkenheid van vrijwilligers en partners. Met andere woorden, de komst van de bibliotheek heeft, zoals beoogd, het sociale weefsel versterkt in de kleine kernen.

In twee gemeenten was sprake van een bijzondere situatie. In gemeente Sluis bleek de gewenste locatie niet beschikbaar en moest daarom gezocht worden naar een andere locatie. De opening staat nu gepland voor de zomer van 2022. Daarnaast zijn in gemeente Montfoort in 2020 en 2021 afhaalpunten (in combinatie met een programmering) geopend in plaats van volwaardige bibliotheekvestigingen. De gemeente Montfoort is voornemens deze locaties in de toekomst tot volwaardige bibliotheeklocaties te maken.

Overige effecten

Uit de evaluatie komen ook andere effecten naar voren. De plannen en werkwijze van de uitvoering van de gelden hebben tot meer ontwikkelingen en activiteiten binnen de gemeente geleid. Zo wordt het opstellen van bibliotheekbeleid of de vestiging gebruikt als voorbeeld voor nieuwe voorzieningen die de gemeente wil realiseren in andere gebieden van de gemeente. Ook is de relatie tussen de gemeente en bibliotheek in de twaalf gemeenten verbeterd; er is vaker contact en er zijn korte lijnen tussen de gemeente en de bibliotheek ontstaan.

Verder heeft de uitvoering van de motie niet alleen effect gehad op de geselecteerde gemeenten, maar ook op enkele gemeenten die niet geselecteerd waren. Daar is het gesprek op gang gekomen tussen de bibliotheek en de gemeente om te kijken of de beoogde plannen alsnog gerealiseerd kunnen worden: een onverwacht, maar positief effect van de uitvoering van de motie.

Succesfactoren

Uit de evaluatie blijkt dat de extra middelen in betrokken gemeenten een proces op gang heeft gebracht. Vaak was de wens een vestiging te realiseren of te verbeteren er al, maar ontbraken de middelen. De bijdrage van OCW heeft geleid tot positieve gemeentelijke besluiten en tot de realisatie van de vestiging. Aansluiting bij bestaande planvorming werkte goed voor een snelle realisatie. Het beschikbaar gestelde extra geld was cruciaal voor de realisatie van de plannen. Hierbij hielp de nauwe betrokkenheid van bewoners bij de totstandkoming en de uitvoering van de plannen.

Tot slot

De motie van het lid Asscher was gericht op het behoud van bibliotheken in kleine gemeenten om de sociale samenhang in die gemeenten te beschermen. Het extra geld heeft geleid tot welkomte lokale verbeteringen, maar voor algemene en brede versterking van het bibliothekenstelsel is meer nodig. Hierover zal ik uw Kamer zoals eerder is toegezegd na Prinsjesdag informeren.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Uslu